

SZÉKESFEJÉRVÁR.

Társadalmi hetilap.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének közlönye.

Megjelen hetenkint kétszer: szerdán és szombaton.

A lap ára
házhoz hordással vagy postán küldve:

Egy évre . . . . . 6 frt. — kr.
Fél évre . . . . . 3 frt. — kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt. 50 kr.
Bérmentelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Hirdetmény a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petítor: Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 kr-ért igrtatattik be.
Lapunk számára hirdetések felvesznek **Budapestben:** Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Móricz.
Bécsben: Opellik L. és Mosse Rudolf.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) ezimzendők; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petítorért 10 kr. fizetendő.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Elmélkedések.

II.

Senki sem fogja tagadhatni, hogy a kereskedelem legjelentékenyebb ágát és főjövödelmünket a gabnatermelés szolgáltatja; mégis, de eltekintve minden egyéb, különösen az okszerűtlen termelés folytán felmerülő hátrányoktól magában a gabona elárúsításában a legindokolatlanabb, a legrosszabb utat követjük. A nagybirtokosok, kik nem érzik a pillanat súlyát, kényelmesen tartogattják gabonájukat a piacon, rá sem hederítve arra, hogy a hosszas várakozás által, melyben felcsigázott árakat reményelnek érhetni, más ország termelőinek játsszák kezére, honnan a gabona jelentékenyen később kerülhet a piacokra, a mikor aztán a remény egéből lecsöppent várakozó még a solid nyereségről is lemondani kényszerül. — A kisbirtokosok épen az ellenkező hibában szenvednek. Míg a nagybirtokos azért vesz, mert magas árakra várakozik, intsenek bár a körülmények az ellenkezőre is, addig a kisbirtokos ellenkezőleg azért nem nyer, mert megengedjük, gyakran a pillanatnyi szükségétől kényszerítve, nem várakozhatik az árak emelkedésére.

Azt természetesen nem kívánhatjuk, hogy a termelők honunkban vegyék alkalmazásba a számítást ezen módját, honunkban, mely egyedüli biztos piacza a magyar gabonának, s melyet a számítást oly eltévesztésével, a minőt a külföldön tapasztalunk, könnyen a külföld gabonája hódítana el; azt azonban nemcsak a termelők, de az ország érdekei is sürögősen követelik, hogy a külföldi gabonapiacot nagyobb szerencsével, s még ügyesebb számítással keressék föl termelőink, nem mint az elmúlt évben, midőn a szerencsétlen speculatio folytán oly árákkal kellett a kivivőknek megelégedniük, a minőket közvetlenül

a csépelés befejeztével is bizvást megkaphattak volna. — A multról nem azért szölkünk, mintha e tekintetben még lehetne segíteni; csak a jövőre szolgálhat e példa intésül a vak sietség vagy a túlságos eszélytelen várakozás veszélyessége ellen.

Népünk elszegényedésének forrása különben nemcsak önmagunkban, hanem főleg a sanyaru évek túlszigorúságában is rejlik. Azon szomorú évek súlyát, melyek régi idő óta nehezédnek reánk, azt az aszályt, szárazságot, szük esztendőket bizony megérvzik görnyedő vállaink. A mezőgazdaságnak részint viszonyainkban, részint a természeti erők rombolásában gyökeredző pangását sanylik természetők és fogyasztók egyaránt. A hol nincs productum, ott nem lehet vagyon. „Ha a földműves szegény, szegény az ország.” E mondat igazságát érezzük mi, s el kell ismernünk leginkább nekünk, kik minden ipartörékeveink mellett „földművelő nép” vagyunk.

Nem vagyunk elfogultak s nem mondjuk, hogy e tekintetben egészen mentek viszonyaink, hogy kevés productumunk értékesítésére nem kedvezőtlen hatással volt a kereskedelem és ipar állása, a kivitel, az uszora. Adjuk hozzá ehhez a természetnek más számtalan csapásait: árvizet, járványt, tűzveszélyt, romboló vihart, melyek míg egyfelől megrongálták a pozitív vagyont, másfelől nagyon igénybe vették egyesek aldozatlkészségét. S ha ezt tesszük, elmondhatjuk bátran: az arithmetika nem csal.

Azokban elfogultság volna minden bajainkért a természet mostohaságát tenni felelőssé, midőn a legnagyobb hiba megvan önmagunkban. Kérdjük: takarékosak voltunk-e? megbecsültük-e azt a keveset, melyet a sokféle csapás a napi szükségletekre megkimélt? úgy éltünk-e, mint gondos gazda, ki az évek sanyarusága alatt inkább szükén él, de adóságot nem csinál? Válasz nem!

A meglévőnek könnyelmű eltékozlása, a fény-

üzés behatolt társadalmi viszonyainkba, megméte-lyezte úgy alsó, mint felső köröinket, s eljutottunk mihamar oda, hogy ma majdnem minden ember leg-
alább kétszerte nagyobb urnak látszik, mint a mily-
lyen. Nem látunk saját szeméinktől, s míg pezsg az öröm, a vig s gondatlan élet, a jólét, nem hallik fel a komolyan gondolkodó ész töprengése, hogy: vajlon mibe kerül mindez? Pedig mindez nagyon sokba kerül. Illusiosussá lett a munkakedv, a könny-
nyenélés meggondolatlan szerete megalapítá a demor-
ralisatiót. Elfogyott az a kevés a mi volt; s midőn már nem volt semmi: jött az adósság, a drága pénz, az uszora, de jött vele az erkölcsi súlyedés, a szé-
delgés, a schwindlerei.

A mult példáján tehát okujunk mi is s legyen mindenkor intő példa előttünk. A jövő érdekében tegyük meg mindent mi erőnkbel kitellük, hogy jólét idezhessünk elo. — Elmélkedésünk egyik czéja az volt, miképen a hibákra figyelmeztette a jó s igaz utra vezéreljünk mindenkit. Ha célunkat érvük, úgy örülni fogunk, mert ha valaki, úgy mi viseljük hazánk anyagi jólétét szívünkön. Δ

Ismeretterjesztés.

— **AZ ősem berről.** —

Dr. Scheibertől.

(Folytatás.)

Földünk mostani állapotában egy hideg benné-
ből vagy magból és ezen folyékony magot körülvevő szilárd kéregből áll. Ezen kéreg vastagsága körülbelül 10 mértföldre becsültetik. A geológok ezt abból kö-
vetkeztetik, hogy a hők a föld alatt mindinkább növekszik, úgy hogy minden 100 lábnyi mélységgel a melegség egy Celsius fokkal nő. Ilyképen kiszami-
tották, hogy feltéve, miszerint a hőség minden réteg-
ben ugyanazon arányban nő, 10 mértföldnyi mélység

TÁRCZA.

Szerelmi dalok.*)

— Tamási Gyulától. —

I.

Nincs oly bájos rózsza
A kerek világon,
Mint minő ott virit
Gyöngye két orczádon.

Nem terem az erdő
Olyan édes epret,
Mint minő ajakid
Hajlásain termett.

De sötét boróban
Sem ég olyan villám,
Mint minő szemedben
Kedves barna kis lány!

Bámulom a rózsát,
Szeretem az epret,
De a villámoktól
A lelkem is reszket.

Villamos ég alatt
Eprészgetni félek,
Húnyd be hát szemedet,
Hogyha csókot kérek.

II.

Ha meghalok, — amit ugyan
Nem ohajtok oly igen! —
Kérem istenem: hogy másnap
A feltámadás legyen.

De ha első kérésem is
Teljesítlenül marad:
Akkor lányka te csókold meg
Az én hideg ajkamat!

Édes, meleg csókjaidra
Lelkem visszatérni fog,
És ha egyszer vissza csaltad,
Többé én meg sem halok!

III.

Óh ne bánd, hogy éj idején
Álmaid fölött virasztok én,
Rózsabokorban születtem:
Szerelmes a szívem, lelkem!

Arcaimom kétes jelek,
Ne vess meg ha tán féltelek;
Esti szellő volt a dajkám:
Meseptak folyt az ajkán!

Én galambom, szépen kérlek,
Szavaimból ne ítélj meg;
Violákból volt az ágyam:
Kábult vagyok, benne háltam!

Hogy mentem én férjhez?

— Igaz történet. —

Gyönyörű augusztusi délután volt, midőn utamat a levelemben kijelölt tér felé vettem, melynek déli sarkában állt a hős árnyat adó szép gesztenyefa. A fák levelei nem mozogtak; a levegő illatos volt s oly átlátszó, mint egy paradicsomi tó; a város zaja sem zavarta az ünnepies csendet. Szívem hangosan dobogott, midőn a kijelölt helyhez közeledtem s a vad-
gesztenyefa által beárnyalt fehér padon finom kinézésű úri embert pillantottam meg, ki némi keccsel szivta szivarát.

Csinos, karcu fiatal ember volt, sötét szemekkel! Választékos öltözte akár csak egy született hercegeg természetét fedte volna, s drágaköves ingombjai vakítólag ragyogtak egy egy odatévedt napsugárban. Voltak álmaim imádásra méltó lovagról, szép álmaim nemes derék férfiúról: de a fényes való ez esetben mind felülszárnyalta a képzelem legszebb álmoképeit.

Zavaromban elejtettem napernyőmet s hozzá még az én keestelen, mondhatnám esetlen modoromban meg-
botlottam ruhám fodrában s elesve orrom a pad szé-
léhez ütődött. Azon pillanatban eldobta szivarát az idegen ur és segítségemre sietett.

— Reményilem, nem esett nagyságodnak komo-
lyabb baja, — szólt aggódó hangon résztvevőleg.

— Óh, nem; de — de, oly ügyetlen is voltam. S azzal elkezdtem sirni. Nem is tudom, hogy tör-
tént, csakhogy öt percetzel utóbb már mint régi is-
merősök beszélgettünk együtt. Ó idegen volt váro-

* Mutatványok a szerzőnek saját alk rendezett költeményeiből.

ben már oly magas hőfoknak kell lenni, miképen még a legnehezebben olvasható anyagoknak, mint a gránit és kováféle köveknek is teljesen olvadt állapotban kell lenniök. Ezen feltevést nemcsak a föld bensejéből kijövő meleg források, hanem legfényesebben igazolják a tűzhányóhegyek, melyek koronként kihajtott tüzessorró láva tömegei nem jöhetnek más honnét, mint csak a föld forró meleg magyából.

Ezer tüzes forró mag nagysága az őt környező kéreg vastagságához körülbelül oly arányban áll mint egy almának husállománya annak külső héjához. Már ezen két külön tömörségű alkatrész aránytalan nagysága is valószínűvé teszi, hogy egész földgömbünk valaha nem lehetett egyéb mint egy tüzes forró golyó, mely a világegyetemen szüntelen forgása következtében lassan lassan kihűlvén, annak felületén egy kezdetben csak vékony, későbbben pedig mindinkább vastagodó szilárd kéreg képződött. Ennek legközelebbi következménye az volt, hogy a híg mag forró hősege nem érhette annyira az őt környező légkört, és ebben eddig gözalakban suspendált anyagok, mindenekelőtt a nagytömegű vizek lecsapódtak és így a még mindenütt sima földkéreg tengertől lett elborítva. — Másfelől a kéreg összehúzódása következtében ebben repedések támadtak, valamint ez sáros földben is történtek, ha kiszárad és megkeményedik. Ezen repedések nagy víztömegek aláfelé folyván és a forró maggal érintkezésbe jövének, azok rögtön gőz alakba átváltak.

E gőzök szülte nagy feszítés és nyomás által a földkéreg számtalan helyen fel és a vizek felületéből kiemeltek: így támadtak az első szigetek, szárazföldek és hegységek, melyek az u. n. eruptív v. vulkáni és plutonikai kövezeteknek nevezett rétegekből állottak. A vizek még akkoriban melegebbek lévén, több anyagot voltak képesek magukban feloldva tartani, melyek később a hőmérséklet leszállásával lassanként a vizek fenekére lecsapódtak, megszilárdulván és kővé válván, az u. n. neptuni képleteket vagy üledéki közeteket — Sedimentárgesteine — képezték. Ezek az előbbiektől szabályos rétegzettségük által különböznek, és mindketten együtt az ugynevezett őshegységeket képezik, melyek az által különböznek a későbbi földrétegek képzéséktől, hogy még sem állati sem növényi köviteket nem tartalmaznak, miután az ekkori korszakban élő lények még nem léteztek a földön, mert erre nézve a hőfok még mindig igen magas lehetett — A későbbi földrétegek képzésének első, második, harmad- és negyedleges korszakbellek osztatnak fel. Az elsőleges rétegek képzését az őshegység között még egy másik az u. n. átmeneti képlet létezik, melyben már állati és növényi köviteseknek első, de még ritka nyomai találtak.

Az állatok és növények feltűnésével a földgömbön azon tényezőkhöz, melyek a földképzéséhez, illetőleg vastagodásához közreműködtek, ismét új járult, t. i. a szerves lények működése által felépült saját testök maradványai, melyekből helyenként néha nem csak vastag földrétegek, hanem egész hegységek képződtek. Megemlítem itt csak a kőszén, mely hatalmas rétegeket képez a föld kebelében és számtalan fa és erdőségek földalatti átalakulásából képződtek; továbbá a tengerben képződő hatalmas burányzatokat, melyek úgy mint az őrvények a hajósok rémületévé lettek; végre a krétát, mely Angolhon déli és Franciaország északi részében az ugynevezett második

sunkban, mit csakhamar tudomra adott; én pedig a város középületeiről, nevezetességeiről és más érdek telen dolgokról oly sokat tudtam neki elbeszélni. Nem sokára azt is megtudtam, hogy ő ügyvéd, s neve: Merényi Nándor. („M. N.“ — gondoltam magamban.) Azután én is közöltem nevemet. Kérdésére, vajjon megengedem-e, hogy meglátogasson, igenlőleg válaszoltam. És egész együttlétnünk alatt egyikünk sem merte a hirdetését felemlíteni. Nos, ha ő azt nem tette, volt-e rá okom nekem előhozni.

Már most igénybe veszem a beszélyíró jogát s teljes három havi időközt ugrom át.

Megvolt az esküvő — s Nándor hosszan és szeretetteljesen nézett szemembe, mintha azok a legszebb szemek lettek volna a világon, pedig mint már egyszer említettem is, minden inkább, csak szépek nem voltak.

— Kedves, drága, piezi kis feleségem, mily el lenállhatlan vagy te abban a kis utazó-kalapban; mily gyönyörűek azok a kedves kék buzavirágcskák és szalagok rajta, és mily jól állanak kis fejedhez — sut togtá enyelegve az én édes férjcském. — Aranyos muzsuskám, — folytató (mintha most is hallanám) — lásd, mily nagy köszönettel tartozom én jó sorsomnak, mely hozzád vezérlett — és pedig egy kis baleset által Oh, mily megbecsülhetlennek tartom én a sors e rendelkezését.

— Lám, édesem, — szóltam, elhatározva vallani és vallatni — ha a hirdetés nem lett volna az újságban.

— Miféle hirdetés? — vágott szavamba Nándor, egészen elcsodálkozva, miközben úgy nézett rám, mintha legalább is hontentotta nyelven beszéltem volna.

földképleteknek nemcsak földalatti rétegeit, hanem egész hegységeket képez, melyek nem állnak egyébből, mind millió, meg millió mikroszkopikus nagyságú állatok esigalaku maradványaiból — u. n. Polythalamia és Foraminiferekből. A negyedleges földrétegek képződések a legújabb korszakba esnek és még mindig szakadatlanul képződnek, ámbár oly lassan, hogy csak századok lefolyta után lesznek szembevetővé. Ezen korszak az u. n. áradmányi vagy özvívkor-szakkal kezdődött, melynek rétegeképletei azáltal ismerhetők meg, hogy laza homok és agyag rétegeiben görgetegeket és hengerköveket tartalmaznak.

Ha az állatok és növények köviteit a föld különböző rétegeiben tekintetbe vesszük, azt látjuk, hogy a legalsóbb rétegekben a legegyszerűbb és a legtökéletlenebb szervezett lényeket találjuk, holott a későbbi korszakbeli rétegekben mindinkább számosabb, tökéletesebb és magasabb rangú állatok és növények köviteivel találkozunk. Így pl. az átmeneti hegységekben és az elsőleges korszak rétegeiben majdnem ki zárólag csak vízi állatok és ezek között is csak az alsóbb rangúak, mint habarozok, kagylós és csigaállatok, porozos halak négyesgüzi pikkelyekkel, a növényekből pedig csak egyszerűbbek, mint a haraszt és korpafüfélék jelentkeznek. A másodiklagos földrétegekben már kétszikkü növényekkel, az állatokból pedig rák, és rovarlélekkel, halak- és hullókkal, de még sem madarakkal, sem emlősökkel nem találkozunk. — Ezek csak a harmadlagos rétegekben fordulnak elő, mint az ember és a magasabb szervezett emlős állatok, mint a ragadozók kérődzők és majmok csak a legújabb, a negyedleges korszakbeli rétegekben, nevezetesen a diluvialkorszakban tűnnek fel legelőször.

Ebből tehát az látjuk, hogy a természet a szerves lények előhozásában szakadatlan előhaladást mutat a tökéletlenből és egyszerűből a tökéletesebb és magasabb szervezett lények felé, míg végre a legtökéletesebb lény az ember utójára alakult, valamint ezt már a bibliai monda több ezer évvel ezelőtt oly csodálatos természeti hűséggel tanította, akkor, mikor a geologiai tudományak még nyoma sem léteztek.

Ezen előzmények után most bátran átmehetünk kérdésünk fejtegetésére, vajjon miképen bizonyíthatjuk be az embernek praehistoricai utlétét a földön? és megtudjuk-e határozni azon időszakot, melyben az első emberek nyomai a földön feltalálhatók?

Már régtől fogva ismertek egyes barlangokat, melyekben kövített állati csontok néha igen nagy mennyiségben találtak; ezeket csontbarlangoknak nevezik. De ezen leletekre nem figyeltek a tudósok mindaddig, míg nem a legújabb időben oly földrétegekben, melyekben közönségesen Európából kihalt állatok csontjai elő szoktak jönni, ezek mellett még emberi kézműveket mint kovakéseket, kőfejszéket stb. is találtak. Csak ekkor kezdték a szakudósok mind a z o n barlangokat, üregeket és sziklahasadékokat nagyobb figyelemmel és rendszeresebben átkutatni, melyekről ismeretes volt, hogy állati csontokat tartalmaznak. Most ezen leletekre térek át.

(Folytatása következik.)

A tüzelő-egylet január hó 6-án tartott közgyűlése.

Az ülést Havranek József főparancsnok nyitotta meg a városház nagytermében 10 órakor. Az egylet

— Nem emlékszel e hát Kellemessi Etelkára?
— Egész életemben nem hallottam és nem olvastam e nevű hölgyről, — válaszolá.

— Eh, Nándor, érthetetlen kezdesz lenni. Nézz ide! — S erre elővettem jegyzőkönyvecskémből az én hirdetésem, valamint az erre M. N. től nyert választ is.

Ő nagy, de láthatólag némiképp zavarodott figyelemmel olvasta el mindkettőt.

— Kedves Laurácskám, én biz ezek közül soha egyet sem láttam, s ez iratok és azok tartalma felől e pillanat óta van csak tudomásom a te szívességéből, — szólt, akarata ellen is mosolyogva.

— Hát te nem az én levelem folytán jöttél a vadgesztenyefa alá ott a szentháromság téren?

— Bizonyára nem. Odamentem, mert az a hely nekem igen megtetszett, s leültem, hogy szivarra gyújtva élvezem a fa kellemes árnyékát. És midőn egy épen arra haladó fiatal hölgy ruhafodraiban megbotlott, s én hozzáugortam, hogy segélyére legyek, legkevésbé gondoltam arra, hogy az ő kezeiben legyen letéve további sorsa életemnek. Hát, te kis ármányos, hirdetésem utján akartál jó férjre szert tenni, s aztán „vargát fogtál” — kaptál egy rozsz férjet?

— A legjobbat és legszeretőbbet, s biztosítlak a legszeretettebbet is! — szóltam elpirulva s rendkívül szegyenkezve, de mégis igen boldogan. — Az leánykori balgaság s igen meggondolatlan tett volt; arcom ma is ég a szégyentől, ha rá gondolok. Ám te, édes Nándor, ugy-e nem haragszol azért reám? A bohóságot — hisz nem volt egyéb — meg fogod nekem bocsátani? Lásd, nem volt, ki engem visszatartson a téves lépés-

aldásos és közhasznu működését elősorolva, felhozta, hogy a legközelebb lefolyt évben városunkban 14 tüzeset alkalmával lett az egylet működése igénybe véve. Ezen 14 tüzeset közül 4 felette veszélyes volt, azonban nem kimélve fáradságot és munkát s áldozatkészséggel működtek az egylet tagjai a tűz eloltására. Fel említi, hogy az egylet tagjai közül többen ez évben kiléptek és pedig sajnosan jelzi, hogy olyanok, kiknek tevékenységét az egylet sajnosan nélkülözi, de reméli, hogy ezeket ismét sikerülni fog az egylet részére megnyerni. — Az egylet anyagi helyzetére vonatkozólag megemlíti, hogy a pénztári kimutatás szerint a lefolyt évben az összes bevétel 1391 frt. 21 kr., a kiadás 1186 frt. 96 kr. volt, jelenleg a pénztári készlet 17 frt. 14 kr.

Ezután az összes tisztikar nevében lemondván az egylet tagjait új tisztválasztásra hívja fel, a tisztválasztás megkezdésére választási elnökül Liszits Istvánt ajánlja, ki is az elnöki széket elfoglalván az ülést főparancsnok választásra hívja fel. Főparancsnokul Havranek József választatott meg egyhangú felkiáltás útján. Havranek a bizalmat megköszönve a választás további vezetését átveszi. Ezután megválasztott alparancsnoknak: Schramek István. A második alparancsnoki állás most nem töltetett be. Mászvezetőknek: Grósz József, Teizenhoffer Károly. Szivattyuvezetővé: Berghoffer Mihály, Pfeiffer Jakab. A szer-tárnoki állás nem töltetett be. Segéd-tiszt: Paulovics Ferenc. Megválasztatott továbbá ügyvédnek: Vértessy József, orvosnak: dr. Fanta Adolf, építésznek: Hübner Nándor. A választmányi ülésekre elnökül: dr. Fanta Adolf választatott. Pénztárnokul: Kaltenecker N. lett megválasztva. A pénztári számadások átvizsgálására kiküldtetek: Friedmann, Nyakas és Fischer Ferenc. A választmány következőképp alakult meg, választmányi tagokul megválasztottak: Wertheim Salamon, Szentefly József, Say József, Töltényi Antal, Szelke Kristóf, Karl György, Eder József, Fischer Ferenc, Heisz Alajos, Liszits István, Peresztégi Nagy György, Pribék Antal, Schlammädinger Antal, Zavaros Ágost, Antal József, Deutsch Béla, Felner Samu, Say Rudolf, ifj. Felmayer István, Lakos Antal, Deutsch József, Kubik János, Eitz János, Budik Adolf.

A táncestély február 1-jén tartatik meg a magyar királyban, belépti díj 50 kr. leend.

Végre elhatározatott, hogy városi gyűléshez egy kérvény intéztetik az iránt, hogy a városi hatóság határozatilag mondja ki, miszerint minden háztulajdonos egyszer s mindenkorra az egylet alapítókéje növelésére pártoló tagsági díjat fizessen. Ezzel az ülés feloszlott.

Kívánjuk, hogy ezen közhasznu egylet a polgárság jóléte érdekében ez évben is gyarapodjék és virágozzék.

Egyletek és intézetek.

— A helybéli kereskedelmi csarnok múlt hó 26-án tartott gyűlésén betérjesztett elnöki jelentésnek folytatása.

Tagadhatlan — és sajnosan volt alkalmam a múlt évi jelentésben is utalni rá — az idők mostohaságának van legnagyobb része társulatunk anyagi helyzetében. A gabnaüzlet már évek óta pang, és árnyékát sem lelmi mai nap azon élénkségnek, melynek az itteni gabnapiac ezelőtt egy pár évvel méltán ör vendhetett és mely a legvérmesebb reményekre jogosított bennünket a jövőre nézve, tekintve a mind nagyobb

től; s most már van gyengéd jó férjcském, ki ezental jól fog örködni felettem.

— Hogy haragudhatnám én rád oly valamiért, mit tenned szabadságodban állott, kedves Laurám — szólt férjem derűlten, miközben hajfürteim csókolá.

* * *

Midőn menyegzői kéjutásunkból visszatértünk, egyéb barátaink közt T. Mili is meglátogatott, a „nap” vendéglő bérlőjének leánya, és többek közt beszélt nekem egy igen csinos, derék, szellemes fiatal ember-ről, ki bizonyos ideig a „nap” nál szállásolt.

— Ő egyszer csak a legnagyobb hirtelenséggel távozott fogadónkból, — mondá bizalmasan Mili, — mert valami csalást, hamisítást, vagy hasonló büntetést követett el Ő, egy kitanult gazember, ügyes iparlovag lehetett; én legalább, kedves Laurám, azt hiszem s alig is csalódom. Elutazása után a „Hiradó” egy számát találtuk nála, egy sokszorososan aláhuzott s így előtünk is feltűnővé vált házassági hirdetéssel, meg egy általa irt levél-fogalmazványt, melyet meg is tartottam magamnak, s így tudom, hogy ő bizonyos Kellemessi Etelkával levelezett, kit nőül akart venni. Ismersz-e vajjon ilyenüv leányt városunkban, vagy a vidéken?

— Nem, nem ismerek — volt feleletem, miközben éreztem, hogy elpirulok.

— No, bárki legyen is az — mondá Mili közönyösen — szerencsésének tarthatja, hogy attól a gazfiézkötől megmenekült.

És én is azt gondoltam. S. J.

kiterjedést és jelentőséget, melynek elnyerésére az itthelyi gabnakereskedés hivatva lenni látszott.

Igen természetes az, hogy az üzlet ily állandó pangása csak károsan hathatott társulatunk anyagi viszonyaira; fontos tényezője és világos magyarázata a kereskedelmi csarnok anyagi megfogyatkozásának. De engedje meg a t. közgyűlés én részéről abban a sajnós tényben, hogy az üzlet — nemcsak nálunk mert hiszen országszerte van ez így — az utolsó években mint ijeszttöbb mérvben csökken; ebben a tényben mondom még nem találok elegendő mentő okot arra nézve, hogy a kereskedelmi csarnokot immár elejtsük; hogy önként rontsuk le ezen intézményt, melyet a kereskedelem érdekében alapítottunk.

A rossz üzlet évek akármilyen kétségbevonhatatlanul magyarázzák a kereskedelmi csarnok zilált pénzügyait; de ebből azt a következtetést vonni le, hogy a kereskedelmi csarnok fenntartása most már kevésbé vagy épen nincs érdekünkben, azt a következtetést vonni le, hogy a kereskedelmi csarnok most már megszünt szolgáltatást tenni a helyi kereskedelemtől, ilyen következtetés igen helytelen, mert téves és társulatunk ügyére a legkárosabban kiható felfogás. És higgyék meg uraim, ezen téves felfogásban rejlik társulatunk megfogyatkozásának valódi oka. Innen származik többé — kevésbé nyilvánuló hiánya az érdeklődésnek, melylyel kellene, hogy a kereskedelmi csarnok ügye iránt viseltesünk.

Mi nagyon állhatatosan, fölötté híven, ragaszkodunk az alapszabályok 1-ső §-ához. A kereskedelmi csarnokot nem egyének, mint a társalkodási mulatságoknak szentelt helyeknek tekintjük. Valódi célját, tulajdonképeni rendeltetését, magasabb hivatását szem elől tévesztve, jelentőségét nem kellőleg méltányolva, közönyvel fordítunk hátat egy intézménynek, melynek fenntartása körül buzgólni jól felgottat érdekünk és önértékünk egyaránt parancsolják.

Kérem a t. közgyűlést, ne méltóztassék engem félreírteni. Nem lehet szándékomban, és nem volna helyém; nem érzem magamat feljogosítva és nincs okom, akármelyikünk irányában rekriminációkkal élni. Távol van az tölem, akárciknek egyéni nézetét és meggyőződését megrovás tárgyává tenni.

Igyekeztem a tények konstatálása által tisztázni a fogalmakat és ez uton szolgálni az ügynek, mely ma összehozott.

A 3-ik kérdés: hogy vajjon pótol-e a kereskedelmi csarnok oly szükségét, miszerint fenntartása érdekében újabb áldozatokat hozunk? Ugy hiszem, hogy a mondottak után ezen kérdés magától nyeri megoldását és mellőzik minden elméleti fejtegetést, csak néhány gyakorlati példával engedje a t. közgyűlés, hogy a fölített kérdést illusztráljam.

Emlékezzünk vissza az elmúlt jó időkre. Vessünk egy futó pillantást a gabnaüzlet 1868. és 1869. évi aranykorára. A németi és schweiczi gabnavásárlók serege özönlötte volt el piacunkat. A gabna napi forgalma sok ezer mázsányira rugott. A vasutak nem győzték a szállítást.

A kereskedelmi csarnokban kora reggeltől késő estig a legélénkebb, gyakran a tolongásig erő mozgalom uralkodott. Itt volt a forgalom gyűpontja, hoi az élénk üzlet örvendetes képe tünt elénk.

Előszeregettel kereste fel a külföldi vevő piacunkat. Örömet idézett körülünkben. Teljes megnyugvással eszközölte bevásárlását, mert teljes bizalma volt hozzánk. És miért? Mert ő, az idegen a kereskedelmi csarnokban lelte fel azon intézményt, mely az ő érdekeit is képviselte, jogában védelmezte, peres ügyekben részrehajlatlanul nyújtott neki segédkezet. Nemde uraim, a kereskedelmi csarnoknak van egy missioja? Mit gondolnak uraim, mennyire rughat azon peres tárgyak pénzértéke, melyeket pár év alatt választott bíróságaink intéztek el?

Mennyi költséggel járt volna ezen peres ügyeknek a polgári peruton való elintézése? Mennyi idővesztés? Mennyi vesztett volna kárba az ilyen per alatt levő üzlet lebonyolításának legalább is hónapokra terjedő késleltetése folytán? Nem-e pozitív nyeresémet jelent, hogy mind magunk lehetünk a bírák, kik az üzletből folyó peres ügyeinket saját üzletszokásaink értelmében elintézhettük?

Nem-e erkölcsi vívmány az, melyre büszkének lehetünk, hogy a nagyuri földbirtokos önként és örömet veti alá magát bíraskodásunk illetékességének? És most nézzük a közel jövőt. Lényeges változásoknak megyünk elé, a kereskedelmi téren.

(Vége következik.)

Levelezés.

Ercsi 1876. január 2-án.

Tekintetes szerkesztő ur! Mint egyebütt, ugy nálunk is a községi előljáróság 3 évi működésének leteltével a választási mozgalmak megindulván, azok decz. hó 16-án véget is értek. Ezen időtáiban népszerűség hajhászásával foglalkozó, ugynevezett álpróféták keményen működtek.

Nem czéлом, azonban részletenkint leírni községünkben történt választási mozgalmat, a bíró választásáról szólok csak.

Bírói állásra számosan jelentkeztek, s igyekeztek meggyőződéssel, bármily kortesfogások felhasználásával is azt el nyerni.

Pártoskodások létrejöttét egyedül a községi képviselőtestületnek azon határozata idézte elő, mely szerint a községi iskola további fennmaradását elrendelte, előre látván azt, hogy az később a fensőbb hatóság részéről úgy is egész egyszerűen kimondatott volna; de másrésztől takarékoskossá és jól szervezett iskola felállítására volt egyedüli főczél, ennek ellenében az ámitók ferde fogalmait, sőt némelyeknél szándékos félremagyarázatokat hallani eleget lehetett.

Azonban községünk lakossága az álpróféták ámitásait figyelemre sem méltatva, józan gondolkodásának s érettségének szép jelét adta folyó hó 16-án. A községi képviselőtestület törvényszabta három jeöltet titkos szavazat útján választást megelőző napon kijelölt, mi is a választási határnapon elnöklő Tassy Béla szolgabíró ur által közhírré is tetetett minék következtében 22 év óta hivatalnokoskodásában, számtalan érdemeket szerzett, Margó Mihály urat kitérő lelkesedéssel, egyhangulag Ercsi nagyközség bírájának megválasztotta, dacára annak, hogy a bírói tisztet elfogadni vonakodott, de a jelen volt szép számú közönségnek tanusított bizalmát személyében összehoztosulva látván, azt elvállalni hazafiai kötelességének ismerte. Megválasztott bíráknak sok üdvös intézkedések behozatalát köszönhetjük, mind községünk anyagi, mind szellemi élete terén.

Ezen új sikeres választás felett méltán örvendhetünk, mert újabb megválasztott bíróknak minden időben a nép jólétének, a nevelés és ipar fellendítésének előmozdítását egyedüli főfeladatának tartotta. E választás községünkre nyereség.

Dunamelléki.

Megyei és városi hírek.

— **Szinügyünk** érdekében szólunk ismét. Szinügyünk vezetésével a belkezeléssel, műsorozattal nem lehetünk megelégedve. A repertoir nagyon gyenge, többnyire régi nagyon ismert darabok szünek, holott könnyebb meneti francia vigjátékokkal, újabb népszínművekkel lehetne változtatni tenni s olykor olykor egy-egy drámát a regibb darabot előadni. A művezetés — nem tudjuk ki kezeli — de igen gyenge kevés jártasságra mutat s községünk igényeit kevésbé veszi tekintetbe. Továbbá erősítendő a kar mely hasonlólag nemcsak kielégítő, de határozottan nagyon gyenge.

— **A szerdai nagy hóziatar**, mely két napig csaknem szakadatlanul tartott, ismét közlekedési akadályokat idézett elő. A déli, ugyszinte a nyugati vasut vonalain — a Szekesfejevári — Budapest vonal kivételével — melyen a személy és vegyes vonatok közlekedése egyelőre fenntartott az összes forgalom, u. m.: a Budapest, Kanizsa, Ujszóny, Veszprém és Grác vonalakon a nagy vihar által okozott hóhüvátatok miatt kedden beszünttetett.

— **Közgyűlés.** A szekesfejevári önkéntes tűzoltó egylet, esütörtökön délelőtt igen látogatott közgyűlést tartott a város háza nagytermében. Ez alkalommal választotta meg új tisztikarát. Az egylet iránt nagy érdeklőség mutatkozik, naponkint jelentkeznek új működők tagok.

— **Színházi műsorozat.** Szombat, január 8-án: „Elizondó,” operette és „Fehér othello,” vigjáték. Az operette először. Vasárnap, jan. 9-én: „Csikós,” népszínmű. Hétfő, jan. 10-én: „Rokkant huszár,” népszínmű, bérlet szünet, emelt árak. Szedőné asszony első föllépte. Kedd, jan. 11-én: „Strike,” énekes színmű, bérlet szünet, emelt árak, Szedőné második föllépte. Szerda, január 12-én: „Falu rosza,” bérlet szünet, emelt árak, Szedőné asszony harmadik föllépte. Szombat, jan. 15-én: „Az új emberek,” vigjáték, bérlet szünet, Pifkó Karolin jutalomjátéka.

— **Táncpróba.** Marossy Lajos táncmester urnak f. hó 5-én a „magyar király” emeleti termében tartott táncpróba a kedvező idő dacára fényesen sikerült. Oly szép mulatság volt ez, mely bármiféle bíráll bátran versenyezhetett volna. Az igaz, hogy a szibíriai idő sokakat visszatartott, de tekintve ettől a meglelt vendégtársaság igen csinos volt, különösen a nők elegans tolettükkel tüntek ki. Volt füzértánc is, melyet Marossy ur fáradsatlan buzgalommal és meglepő ügyességgel rendezett. Mindkét nembeli ifjuság jól mulatott és e kedélyes mulatságnak csak a reggeli harangszó vetett véget.

— **Az árvaház** iránt folytonosan nagy részvét és érdeklőség mutatkozik. Városunk hatósága dicséretre méltó buzgalmat fejtett ki, ennek létesítése körül; az utókor mindenestire halás köszönettel tartozand hatóságunknak, különösen derek polgármegyünknek, kinek — ugyszólván — köszönhetjük, hogy e humanus intézet végre valahára megalakult. Az intézetbe felvett árvák már új ruhájukat is megkapták, s a derek és ügybuzgó gondnok: Kubik József ur vezérlete mellett bátran merjük reményleni, hogy a szegény fiukból a társadalomnak hasznos és derek polgárokat fognak nevelni.

— **A helybeli tóvárosi olvasó-kör** ezen évben két táncestélyt rendez, u. m.: január 15-én és febr. 12-én. A táncvigalmak sorsjátékkal leendnek összekötte, a táncestély rendező bizottság áll a két igazgató s pénztárnokból, ugy 9 rendezőből.

— **A helybeli „jótékony nőegyletnek”** a „Szekesfejevári” legutóbbi számában f. január 9-ére hirdettet

közgyűlése — miután a taggyűjtő-ívek még be nem érkeztek, — bizonytalan időre elhalasztatik. Ugyanazért felkérem mindazon hölgyeket, kik tagok gyűjtésére íveket elvállalni szivesek voltak, azokat az egyet titkárjához (Vörösmarty-tér 7. sz. a.) haladéktalanul beküldeni méltóztassanak. *Flott Gaszon*, titkár.

— **Jegyzőválasztás.** Sukoró községben megüritült községjegyzői állomás választás útján közelébb töltött be, községi jegyzőnek nagy többséggel Baresay Boldizsár lett megválasztva.

— **A kölcsönös népsegélyző-egylet** üzlet kimutatása 1875. évi december haváról. Bevétel: Maradvány november hóról 1893 frt. 65 kr. Hetibefizetésekből 8467 frt. 40 kr. Tartalék tőkékből 45 frt. Késedelmi kamatokból 139 frt. 89 kr. Nyomatványokból 16 frt. 70 kr. Illetékekből 29 frt. 60 kr. Váltókból 40241 frt. Zálogokból 480 frt. Kötelezőkből 300 frt. Kamatokból 1941 frt. 98 kr. Összesen 53555 frt. 22 kr. Kiadás. Váltókra 48136 frt. Zálogokra 480 frt. Kötelezőkre 600 frt. Takarékpénztárba 3200 frt. Kezelési költségekre 317 frt. 21 kr. Pénztári készlet 822 frt. 1 kr. Egyenleg 53555 frt. 22 kr.

— **A szekesfejevári állandó megyei felülvizsgáló bizottság** működésének határnapjai a honvédelmi miniszter által következőleg lett megállapítva: a folyó 1876. évre; február 1., mártius 1., ápril 1., 3., május 1., 2., 3., június 1., 2., 3., július 1., 3., augusztus 1., 2., szeptember 1., október 6., 7., ugy szintén 20., 21., november 2., december 1., napjain fog megtartatni.

— **Vásárok.** Szekesfejevár szab. kir. városban az 1876. évi országos vásárok a következő napokon fognak tartatni: Bójtó vásár, barom vásár marcz. 5., általános kirakodó vásár marcz. 6. Szt. Györgynapi vásár barom vásár ápril 23-án kirakodó vásár ápril 24-én. Szt. Iváni vásár barom vásár jun. 18., kirakodó vásár 19. Bertalan napi vásár, barom vásár aug. 20., kirakodó vásár aug. 21. Dömötöri vásár, baromvásár okt. 23., kirakodó vásár okt. 23-án. — E vásári határidők oly megjegyzéssel kéretnek közhírré tetetni, miszerint 1876. évi Szent-Györgynapi vásártól kezdve a vásárra kiállítandó lovak drámára a vevő közönség kényelme és biztonsága okából korlátlan körülvett állások és futató helyek fognak készítettetni. *A városi kapitányság.*

— **Farsangi hír.** A helybeli tűzoltó egylet táncestélyét február 1-jén tartja a „magyar király” vendéglőben.

— **Köszönetnyilvánítás.** A kereskedő ifjak önképző köre által mult évi december 26-án rendezett tánc- és zene-estély alkalmával az összes bevétel 187 frt. 20 kr., kiadás pedig 128 frt. 62 kr. volt, maradt tehát 58 frt. 58 kr. tiszta jövedelem. Ez alkalommal felülfizetni szivesek voltak: Id. Felmayer István 10 frtot, ifj. Felmayer István 4 frt. 50 krt., Fischer Gusztáv 1 frt. 50 krt.; — továbbá 1 frtot: Morgenstern S. L., Wertheim Armin, Klein József és Gutmann Adolf. — Egyenkint 50 krt.: Herzfeld Soma Martonvásárról, Stauber Mór, N. N., Marosi Lajos, Strausz Salamon, Bergmann Miksa, Schlesinger Ferencz, Wertheim Soma, Pollak Gusztáv, Feiner Károly, Strausz József Bécsből, N. N., Mautner és Weisz, Fischer B., N. N., ifj. Kovács Pál, N. N. és Lustig Béla; továbbá Reinitz Lipót 40 krt., Wollner Adolf és egy névtelen egyenkint 20 krt. Fogadják a nemeskeblű adakozók a kör legfröbb hála nyilváníását. — Szekesfejevárott 1876. január 4-én. *Bergmann M.* pénztárnok.

— **Törvényszéki hírek.** Rózsa György martonvásári kovácsmester és megyei tiszteletbeli baromorvos 1875. január 7-én Martonvásáron Rajner János ellen fogatosítani szándékolt adóvégrehajás alkalmával az előljáróságot durva káromlások között szidalmazta, gazemberezte, az adóvégrehajásnak ellenszegült, ezt a végrehajásban tetteleg meggátolta, kidobással fenyegette a község házában pedig azt, ki végrehajás végett az ő házába bemenne menni agyonütéssel és agyonlövéssele fenyegette. Rózsa György ellen ezen tettei miatt a végtárgyalás mult évi december 31-én megtartatván az ügyészi indítvány meghallgatása után az adóvégrehajás elleni ellenszegülésben, a veszélyes fenyegetésben s a községi előljáróság tagjainak szóbeli sértésében bünösnek mondatott s agkorát tekintve két heti fogság büntetésre ítéltetett, mely ítélet ellen vádlott ugy a királyi ügyészség is fellebbezett. Deák István tabajdi lakos 1875. évben napának Farkas Jánosnénak lakásán késő este állűrügy alatt megjelenven napát minden ok nélkül fojtogatta, tetteleg bántalmazta s lakásán erőszakoskodván, ez alkalommal 151 forint készpénztől megfosztotta. Deák István ellen a vizsgálat elrendeltetvén a végtárgyalás 1875. december hó 31-én tartatott meg, mely alkalommal vádlott a nyilvános erőszakoskodás és lopás, ugy napának tetteleg bántalmazása büntönyében bünösnek mondatott s ezért hat havi börtönre ítéltetett s a kár és okozott költségekben elmarasztaltatott. Ezen ítélet ellen vádlott s a kir. ügyészség fellebbeztek.

— **Enyveskezu szabólegény.** F. helybeli szabómesternek egyik legénye a sok füzérelést varrást, fejtegetést megunván, vig napot akart magának szerezni, négy öltözet ruhát ellopott munkaadó gazdájától és avval illa berek, nádakerek, odább akart állani; de nem hajthatta végre elköltélt szándékát, mert bizony a szokás pillanatában ő kigyelmét nyakon esipték és szépen eltették a hüvösrre, hol e fajta kollégák már

